

HİNDUIZM

(SANATANA DHARMA)

Prof. Dr. Cengiz BATUK

HİNDUİZM (DHARMA – BRAHMANİZM)

Sanatana Dharma

- Hinduizm kendi mensuplarınca “**sanatana dharma**” (ezelî-ebedî şeriat) olarak veya sadece “**dharma**” olarak isimlendirilir.

Hindu

- «**Hindu**» tabiri bölgeyi fetheden Müslümanlar tarafından Hindistan yarımadasında yaşayan insanları etnik ve dini olarak ifade etmek üzere kullanılmıştır.

Hinduism

- «**Hinduizm**» ise 18. yy.'dan sonra Batılılarca özellikle İngilizler tarafından Hindistan'daki dini gelenekleri ifade etmek üzere kullanılmaya başlamıştır.

Yol

- Hindular Hinduizmi bir dinden çok bir **hayat yolu** (yaşam tarzı) olarak tanımlarlar.
- Dünyanın yaratılış aşamasında insanın burada (dünyada) huzurlu bir hayat yaşayabilmesi için Tanrı tarafından tesis edilen bir yol olarak kabul edilir.

- ▶ Yaygın kanağe göre; Hinduizm'in bilinen tarihi yaklaşık olarak 35 asırdan daha uzun bir zaman dilimini kapsar.
- ▶ Hinduizmin bugün önemli bir kısmı Pakistan topraklarında kalan İndus Vadisi civarında doğduğu kabul edilir.
- ▶ MÖ II. Binyılın ortalarında Doğu Avrupa steplerinden gelen Ârîler önce kuzey-batı Hindistan'ı daha sonra bütün Kuzey Hindistan'ı istila ederler. Bu dönemde iki farklı kültür birbiriyle karşılaşır ve kaynaşır.
- ▶ Hinduizm Ârî dini inanç ve gelenekleriyle yerli **Dravidyen** dünya görüşlerinin bu dönemdeki karışımı sonucunda ortaya çıkan yeni dini sistemin adı olarak kabul edilir.

© prof. dr. cengiz batuk

ÂRÎLER VE DİNLERİ

© prof. dr. cengiz batuk

- ▶ “**Asil, soylu**” anlamına gelen **Ârî** veya Arya terimi İran ve İrlandalı (Eire) terimleriyle yakından ilgilidir.
- ▶ Hint-Avrupalı bir dil konuşan **Ârîler**, kültürel özellikleri bakımından **Grek, Sloven, Germen, İtalyan, Arnavut, Ermeni, İran** ve **Kelt** kültürünün taşıyıcısı olan **İrlanda, Gal** ve **İskoç** kültürleriyle benzerlikler taşır.
- ▶ Göçebe, ataerkil aile yapısı, iyi at kullanmaları, askeri örgütlenme yapısına sahip olmaları önemli özelliklerindedir.
- ▶ Müzik ve dansı sevdikleri; **soma** ve **sura** gibi içkilere düşkünlükleri bilinmektedir.

ÂRÎLERİN İNANÇLARI

- ▶ Gök ve hava'nın **hiyerofanileri** vardır.
- ▶ **Güneş, ay, şimşek ve yağmur** gibi pek çok gök cismi ve doğa olayı bizzat tanrı ve tanrıça ya da **tanrısal kudretin** tezahür şekilleri olarak kabul edilir.
- ▶ **Tanrılar çoğunlukla erildir.** Fakat tanrıların anası olarak kabul edilen *Aiditi*; Şafak tanrıçası *Usas* ve gece tanrıçası *Ratri* gibi ikincil rollerde tanrıçalarda vardır.
- ▶ **Ölü gömme törenleri** (*śradha*) vardır. Karma-tenasüh inancı yoktur. Ölümler dünyadaki amellerine göre ya iyilikler diyarına (*svargaya*) ya da kötülükler diyarına (*loka/narakalokaya*) giderler.
- ▶ Bazı teoriler arilerin tek tanrıca olduğu yönündedir. Tek tanrı olarak Brahma fikrinin temeli onlara dayanmaktadır.

ORTAK BİR KİMLİK OLARAK HİNDUİZM

- ▶ **Hinduizm, Hint yarımadasında yaşayan halkların inançlarının ortak adıdır.**
- ▶ Bölgesel ya da inançsal farklılıklar söz konusu olsa bile aynı gelenek içinde değerlendirilirler.
- ▶ **Bu anlamda Budizm, Caynizm ve Sihizm gibi dinlerde zaman zaman birer Hindu mezhebi şeklinde de değerlendirilir.**
- ▶ Bütün Hint dinleri için varoluş, acı ve kederden ibarettir.
- ▶ **İnsanoğlu hangi varoluş basamağında olursa olsun, nihai kurtuluşa eremediği sürece ıstırap ve sıkıntılarla dolu dünya hayatını tekrar yaşamaya mahkumdur.**

ORTAK BİR KİMLİK OLARAK HİNDUİZM

Günümüzde yaklaşık 650-700 milyon civarında taraftarı bulunmaktadır.

Hinduizm, tek bir dini sistem olmayıp Hindu toplumunun sosyal yapısı içinde tolerans gösterilen pek çok inançtan oluşmuş bir dini sistemdir.

Bundan dolayı **Hinduizm** adı İslam, Yahudilik, Hıristiyanlık gibi belirli bir kutsal kitabı, inanç ve ibadet sistemi olan bir dini ifade etmek için değil, daha ziyade Hint alt kıtasında yaşayan insanların sahip oldukları inançları ifade eden **şemsiye bir tabirdir.**

ORTAK BİR KİMLİK OLARAK HİNDUİZM

Hindu dini geleneğinin üzerinde durduğu temel konu tanrının varlığı veya yokluğu; bir veya birden çok tanrının bulunup bulunmaması değildir.

Hindular monoteist, politeist, panteist, ateist, agnostik, dualist, monist veya pluralist olabilirler.

Hinduizm'de ortaklaşa kabul edilmiş bir inanç sistemi yoktur. Bazı Hindular tek tanrıya, bazıları da birden fazla tanrıya inanır. Bazıları Kali gibi kötülüğü temsil eden tanrılara, bazıları da iyiliği temsil eden tanrılara inanır ve taparlar.

Belli bir inanç sistemi olmadığı için de, **Hinduizm içinde kalınarak üretilen her düşünce, yapılan her davranış bu dine çeşitlilik kazandırmıştır.**

ORTAK BİR KİMLİK OLARAK HİNDUİZM

Hinduizm'de **dinden çıkmak, küfre girmek gibi bir durum söz konusu olmaz.** Kişi, Hinduizm'i terk ettiğini açıkça söylemedikçe dinden çıkmaz.

Bu özelliğinden dolayı tarih boyunca Hinduizm'de birbirine zıt inançlar, ayinler ve ibadet biçimleri ortaya çıkmıştır. Bu nedenle **Hinduizm'i tanımlamak zordur.**

Kısaca, Hinduizm oldukça karmaşık doktrinler, kültler, ritueller uygulamalar ve kurumlar ihtiva etmektedir.

ORTAK BİR KİMLİK OLARAK HİNDUİZM

- **Ortak Kutsal Metinleri vardır:** Bütün Hindu mezhepleri Veda ilahileri (Rig, Yajur, Sama, Atharva) Upanişadları, Mahabharata destanının kutsallığını ve otoritesini kabul ederler.
- **Ortak Tanrılar vardır:** Vişnu, şiva, Durga, Krişna gibi ilahlar öndedir. Hindular görünürde farklı ilahlara ibadet ediyor görünmelerine rağmen çoğu zaman aynı tanrıya ibadet ettiklerini düşünürler.

ORTAK BİR KİMLİK OLARAK HİNDUİZM

- **Ortak ahlaki ve manevi idealler:** Zihnin ve kalbin manevi olarak temizlenmesi, züht, ve riyazet egzersizleri (yoga) ile nefsin kontrol altına alınması, az ile yetinme, hiçbir canlıyı öldürmeme, yaralamama prensibi
- **Ortak etnolojik paydalar:** Alemin oluşumu ve yapısı, toplumsal tabakalaşma kast sistemi, bireyin ruhsal gelişimiyle ilgili inançlar ve hayatın gayesine dair inançlar.

■ **Ortak Karma-Tenasüh İnançları**

MAYA VE AVIDYA İNANCI

- ▶ Kelime olarak: **Yanılgi**, illüzyon veya **gerçekliği olmayan şeyin hakikat olarak algılanması**.
- ▶ Hint dinlerinde **maya**: **kişinin gerçeği kavrayarak nihai kurtuluşa ermesini engelleyen unsur olarak tanımlanır**.
- ▶ Hindu kutsal metinleri ve Sihizmin Adi Grant kitabında “Tanrının yaratıcı ve değiştirici kudreti veya bu kudretin eseri olarak yarattığı tabiat” olarak tanımlanmıştır.
- ▶ Bu ise **illüzyon ve yanılginın mutlak değil bireyin fenomenler alemindeki varlıkların varlığı ve mahiyetiyle ilgili yanılğısı olarak ifade edilir**.

AVİDYA

- ▶ **Genel olarak Hint düşünce ekollerine göre:** Fenomenler alemindeki varlıkların çokluk ve çeşitliliğine kapılarak aslında tek olan Hakikat'ın idrak edilememesidir.
- ▶ Sankhya ekolüne göre: fenomenler dünyasının temelindeki iki ana prensip *prakriti* ve *purusa*'nın varlıklarının farkına varamamaktır.
- ▶ **Carvaka** ekolü eşyanın hakikatının araştırılması gibi bir sorunla ilgilenmez. **Materyalist bir ekoldür.**
- ▶ Budizm'e göre: nedensellik çemberine bağlı olarak sürekli değişim halindeki varlıkların geçici hallerinin mutlak hakikat ve değişmez zannedilmesidir.
- ▶ Caynizm'e göre: jiva atomunun ilk hareketinin, dolayısıyla varoluşun nedenidir. Jivanın hareketi, *pudgala* atomlarının onunla temasa geçmesi ve jivanın tekamülüyle devam eden sürecin sonucunda fenomenler alemi oluşur. Lakin varoluşun hiçbir basamağında TANRI yoktur.

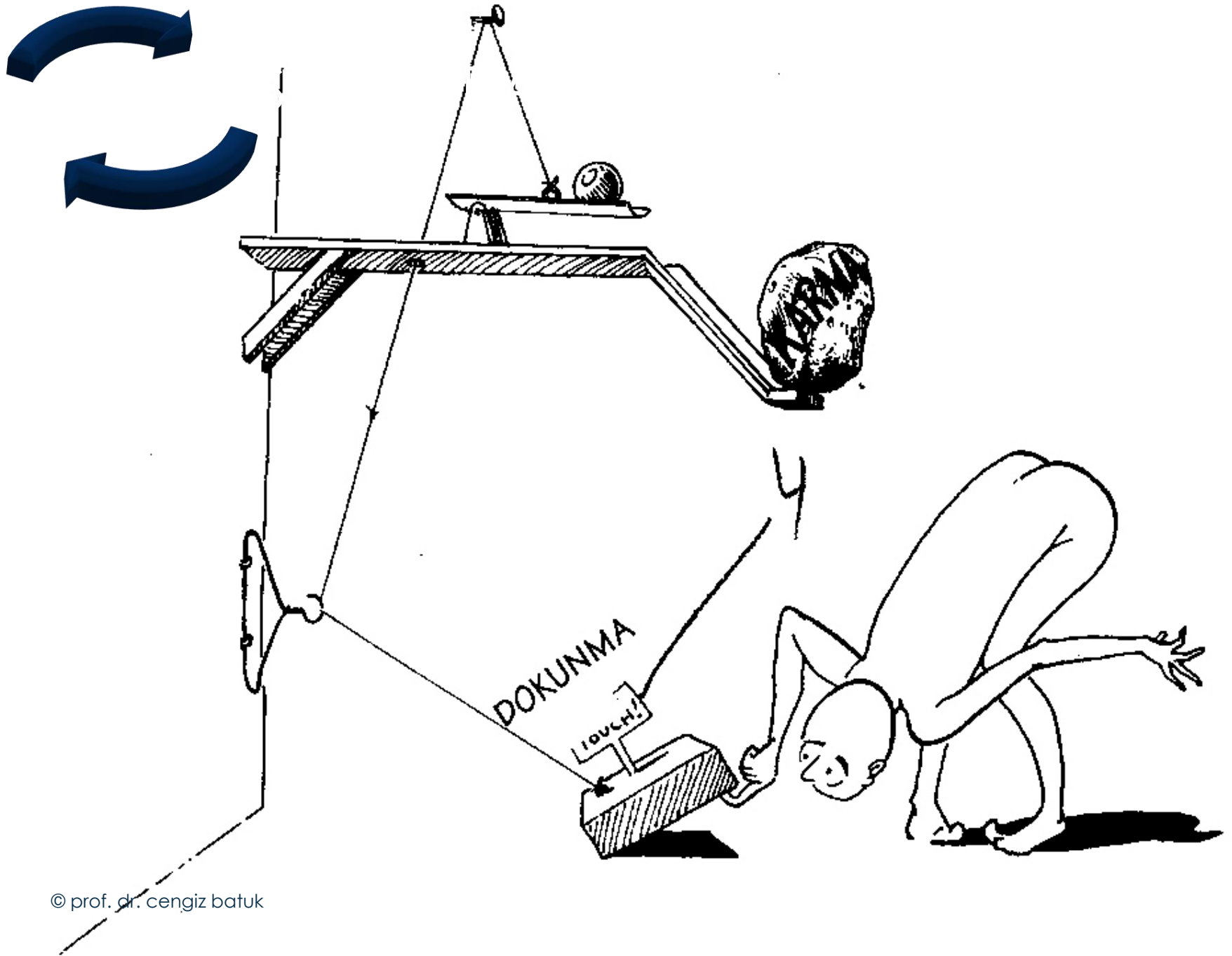

SAMSARA VE KARMA İNANCI

- ▶ **Samsara** dünyadaki **doğum-ölüm-yeniden doğuş** döngüsünü ifade eder.
- ▶ **Reenkarnasyon**: yeniden doğum.
Yeniden doğum ya da reenkarnasyon süreci ise “**samsara**”dır.
- ▶ **Karma** ise ruhun bu fasit dairedeki hareketini düzenleyen prensibin adıdır.

SAMSARA VE KARMA İNANCI

Anne, bu sen misin ?

SAMSARA VE KARMA İNANCI

- ▶ Ruhun kurtuluşunu temin edecek mutlak bilgi silsile halindeki varoluşlar sürecince cüzlerin tek tek tecrübe edilmesiyle elde edilebileceğine inanılır. Tek bir varoluş müddetinde böyle bir tecrübenin tamamlanabilmesi imkansızdır.
- ▶ Bütün varlıklar sürdürdükleri hayatta ortaya koydukları performansla bir sonraki yaşam biçimlerini tayin ederler.
- ▶ **“Ne yaparsan karşılığını görürsün”**

MOKŞA VE NİRVANA İNANCI

- ▶ Hint dinlerinde Avidya ve samsara arkından kurtuluş imkanı kabul edilir.
- ▶ **Mokşa**, mukti, **nirvana** (nibbana) ve **apavarga** terimleri farklı ekollerde bu kurtuluşu ifade etmek için kullanılan terimlerdir
- ▶ **Nirvana/Mokşa**: “**mutlak sükunet, aydınlanma, kayıtsız şartsız özgürlük ve en yüksek mutluluk**” anlamlarına gelir.
- ▶ Kişinin doğum ve ölüm girdabından ve bunun neden olduğu her türlü acı ve kederden kurtulup mutlak aydınlanmaya kavuşması demektir.

KAST SİSTEMİ

1. Brahminler (Rahipler, din adamları)
  2. Kşatriyalar (yönetici ve askerler)
  3. Vaisyalar (tüccar, esnaf ve çiftçiler)
  4. Sudralar (hizmetçiler)
- ▶ Paryalar (Dokunulmazlar): Kast sistemi dışındadırlar.
  - ▶ Brahminler *Brahma*'nın ağzından, kşatriyalar kollarından, vaisyalar midyesinden, sudralardan ayaklarından yaratılmışlardır.

KAST SİSTEMİ

- ▶ Kast seçilmez **kalıtımsal**dır.
- ▶ Ancak aynı kastın üyeleri birbirleriyle evlenebilirler
- ▶ Ancak aynı kastın üyeleri aynı sofrada yemek yiyebilir.
- ▶ **Tüm meslekler kastlara göre ayrılmıştır**
- ▶ İlk üç kast daha itibarlıdır
- ▶ Her kastın **kendine özgü iç kuralları ve kaideleri** mevcuttur.
- ▶ **Kast üyesi sorumluluklarını yerine getirmemezse kattan çıkarılıp Parya olmakla karşı karşıya kalabilir.**

AŞRAMA-DHARMA

► Aşrama-Dharma, İdeal bir insan hayatının dört evreye ayrılması anlamına gelir.

1.

- Öğrencilik devresi (Brahmakârin)
- 5-24 yaş arası

2.

- Aile Hayatı Devresi (Grhasthya)
- 25-49

3.

- İnziva ve riyazet devresi (Vânaprastha)
- 50-74

4.

- Dini dilencilik devresi (Sannyâsa)
- 75-100

HİNDUİZMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Klasik Hinduizm

Teşekkülünden MS IX. Yüzyıldaki Advaita hareketinin ortaya çıkışına kadar olan devreyi kapsar.

Bu dönemin en önemli özelliği, söz konusu din içindeki değişme ve gelişmelerin, yabancı unsurlar değil, tamamen kendi içerisindeki değişimler sonucu ortaya çıkmasıdır.

© prof. dr. cengiz batuk

Ortaçağ Hinduizm'i

Bhakti hareketinin hızla yayıldığı; Hinduizmin İslam ile karşılaştığı ve buna bağlı olarak din içerisindeki dönüşüm ve değişmelerin büyük ölçüde İslam'dan etkilendiği devreyi ifade eder.

Modern Hinduizm

Dindeki değişikliklerin Hıristiyanlık tesiriyle meydana geldiği dönemdir.

Hıristiyan misyonerliği diğer taraftan da modernizmin etkisiyle bir takım reform hareketlerine girişilir.

Bu devre, 1830 yıllarından günümüze kadar olan dönemi içine alır.

HİNDUİZMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

I- KLASİK HİNDUİZM

- ▶ **Vedalar** Dönemi (yaklaşık olarak MÖ 2000/1500 – 400) Vedalar, Brahmanalar, **Aranyakalar** ve Temel **Upanişadlar** adıyla bilinen kutsal metinlerin kompoze edildiği ve yazıya geçirildiği dönem.
- ▶ **Sutralar** Dönemi (MÖ 500/400 – 200) kurban törenlerinin arttığı ve karmaşık hale geldiği dönemdir. Kurban törenlerinin el kitabı olan **Kalpa Sutra** bu dönemde kompoze edilir. **Mahavira** ve **Buddha** hareketlerinin Hinduizm'den ayrılarak bağımsız bir din olmaları bu dönemde olur.
- ▶ **Destanlar** Dönemi (MÖ 200 – MS 300)
- ▶ **Puranalar** Dönemi (MS 300 – 750) Hinduizm bütün Hind yarımadasına egemen olur. **Puranalar** adlı **kutsal metinler** bu dönemde **oluşur** ve dinin halka malolması ve sistemleşmesi yolunda ilerlemeler olur.
- ▶ **Son Darsana** Dönemi (MS 750 – 1000) Şair Kumarila ve Şankara'nın Advaita sistemi tesis ettikleri dönemdir. **Monist** tanrı anlayışı hakim olmuştur.

HİNDUİZMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

II-ORTAÇAĞ HİNDUİZMİ

- ▶ Ortaçağ Hinduizmi (MS X – XVII. yy) Güney Hindistan'da ortaya çıkan *bhakti yoganın karma-yoga ve jnana-yoganın yanında üçüncü bir kurtuluş yolu kabul edilmesidir. **bhakti yoga** “**bireyin kendini sevgi ve samimiyetle Tanrıya vermesi, adanması**” sayesinde kurtulabileceğini telkin eder. Sih hareketi de bu dönemde (XV-XVI yy.) İslam ve Hinduizmi uzlaştırmaya çalışan senkretik bir yapı olarak ortaya çıkar.*

III- MODERN HİNDUİZM

- ▶ Modern Dönem Bu dönemde en çok **Hinduizmi politeistik yapısından kurtarmayı hedefleyen Brahma Samaj hareketi** ve **Ramakrişna** (1830-1886) tarafından başlatılan ve Vivekenanda tarafından sistemleştirilen mistik hareket dikkat çeker.

TEMEL ÖZELLİKLERİ

- ▶ **Hinduizmin kurucusu yoktur.**
- ▶ İman esasları (amentüsü) yoktur.
- ▶ **Ne zaman başladığı belli değildir.**
- ▶ “o büyük bir peygamber ya da mimar tarafından belirli bir zamanda özenle inşa edilmiş bir bina veya sistem değil, aksine bir şekilde toprağa düşen ve tedricen gelişerek orman haline gelen devâsa bir ağaç gibidir. Anca sözkonusu tohumun da toprağa ne zaman düştüğü belli değildir.

TEMEL ÖZELLİKLERİ

- ▶ **Hıristiyanlık ve Yahudilikte olduğu gibi merkezi bir yapı (Kilise vb.) yoktur.**
- ▶ Çok geniş bir alana yayılmış çok farklı dini pratik, ritüel ve inançları içerir. Bu yüzden de herkesi kapsayacak bir inanç ve ritüel listesi düzenlemek zordur.
- ▶ **Hıristiyanlık ve İslam'dan sonra dünyanın üçüncü büyük geleneğidir.**
- ▶ Hindular tarih boyunca ilahiyatın doğası ve son/mutlak gerçeklik konusunda monoteizm, politeizm, monizm ve hatta henoteizm gibi çok farklı eğilimler göstermişlerdir.

Tanrılar Panteonu

TANRI

- ▶ Hinduizm öncelikle politeist bir din görünümüne sahiptir. Binlerce tanrıdan söz edilir.
- ▶ Ancak Hinduizmin merkezinde tek bir gerçek "Tanrı" vardır. O da **Brahma**'dır.
- ▶ **Brahman**, aynı zamanda Tek; Mutlak Gerçeklik ve Dünyanın Ruhu olarak adlandırılır.
- ▶ Aynı zamanda tanrılar panteonunun tepesinde **Brahma – Vişnu – Şiva** şeklinde üçlü bulunur.
- ▶ **Brahma Demiurg/Yaratıcı; Vişnu dünya düzeni ve şeriatın koruyucusu; Şiva şiddet ve felaket getiricidir.** Ama aynı zamanda Şiva, merhamet ve kurtuluş tanrısı olarak da görülür.
- ▶ **Brahma varlığı**, Vişnu bilinci ve **Şiva mutluluğu** temsil etmektedir.
- ▶ Binlerce Tanrı ve Tanrıça vardır. Ama aynı zamanda her tanrı ve tanrıçanın aynı tanrının farklı görünümleri/avatarları olduğuna inanılır. **Tanrı güneş formundayken sabah Brahma, öğle Vişnu akşam da Şiva şeklinde tezahür edebilir.**

The Trinity

Sri Brahma, Sri Vishnu, Sri Shiva

Brahman

- Zat sahibi olmayan panteistik Tanrı

Brahma

- Yaratıcı zâtı olan Tanrı

Brahmin

- Rahip & Rahipler Sınıfı (kast sınıfı)

Brahmanas
(Brahmanalar)

- Vedalara rahiplerin (Brahminlerin) yaptıkları tefsir ve yorumlar

BRAHMAN ÇEŞİTLERİ

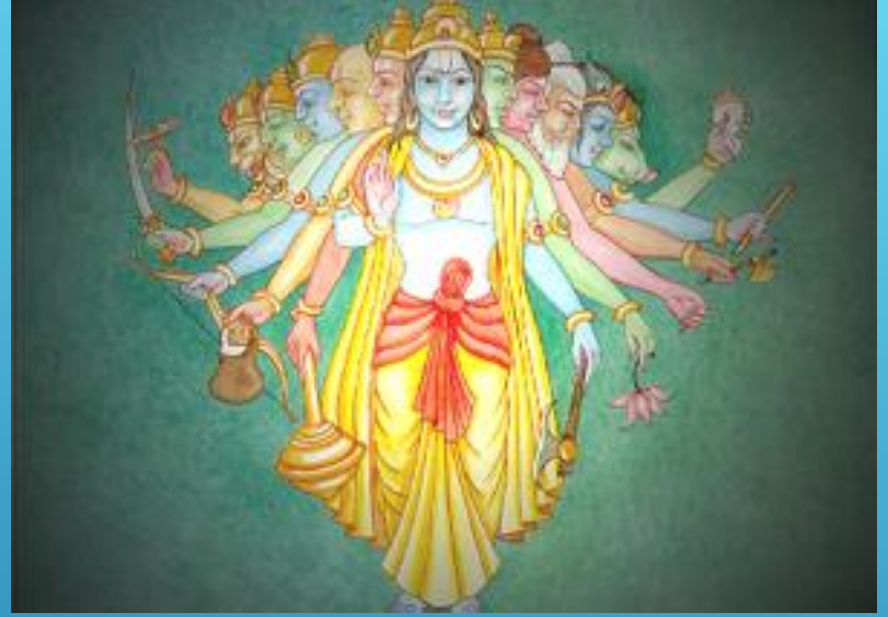
BRAHMA

- Brahma, Hindu panteonundaki en eski ilahlardan olmasına rağmen günümüzde kendisine en az tazim edilen tanrısal varlıktır.
- **Dört yüzlü, dört kollu bir Tanrıdır. Sakalları vardır. Ellerinde bir asa veya kaşık, bir tespah, bir su testisi ve bir de Veda kitabı bulunur.**
- Bazen bir eli lütuf verir ya da korkma işareti yapar durumda gösterilir.
- **Tespah zamanı simgeler; dört yüz dört yönü gösterir. Su evrenin kaynağıdır.**
- Brahma'nın rengi kırmızıdır. Binek hayvanı kuğu veya kazdır.

VIŞNU

➤ En önemli özelliği kötü güçler ve kaos, dünyadaki erdem ve düzeni tehdit ettiğinde **kozmetik dengeyi tekrar sağlamak için çeşitli şekillerde bedenleşerek veya göksel ikametgahından inerek yeryüzüne gelmesidir.**

➤ Tanrı Vişnu'nun bu şekilde bir bedende veya doğrudan yeryüzüne gelmesine **avatar** adı verilmektedir.

➤ Hindular Vişnu'nun zaman içinde bu şekilde 10 kez yeryüzüne geldiği dolayısıyla da on **avatarası** bulunduğuna inanmaktadır

॥सहस्रनाम॥२७॥मंगलरूपहे॥कोटिसुरजसरीघोतेजहे॥कोटी
जमसरीघादुरासदहे॥कोटिवायुसरीघाबलवानहे॥

VIṢṢU

- ▶ Mavi renkli, dört ya da daha fazla kolludur.
- ▶ Ellerinde bir deniz kabuğu, bir çark silahı, bir gürz ve bir nilüfer çiçeği tutar.
- ▶ Çark, evrensel düşünceyi; yaratıcı ve yok edici gücü simgeler. Deniz kabuğu, suyla ilişkisi nedeniyle varlığın temeliyle ilgilidir. Gürz, güç ve otoritenin simgesidir.
- ▶ Binek hayvanı, yarı insan yarı kuş olan Garuda'dır.

VIṢṆU

ŒIVA

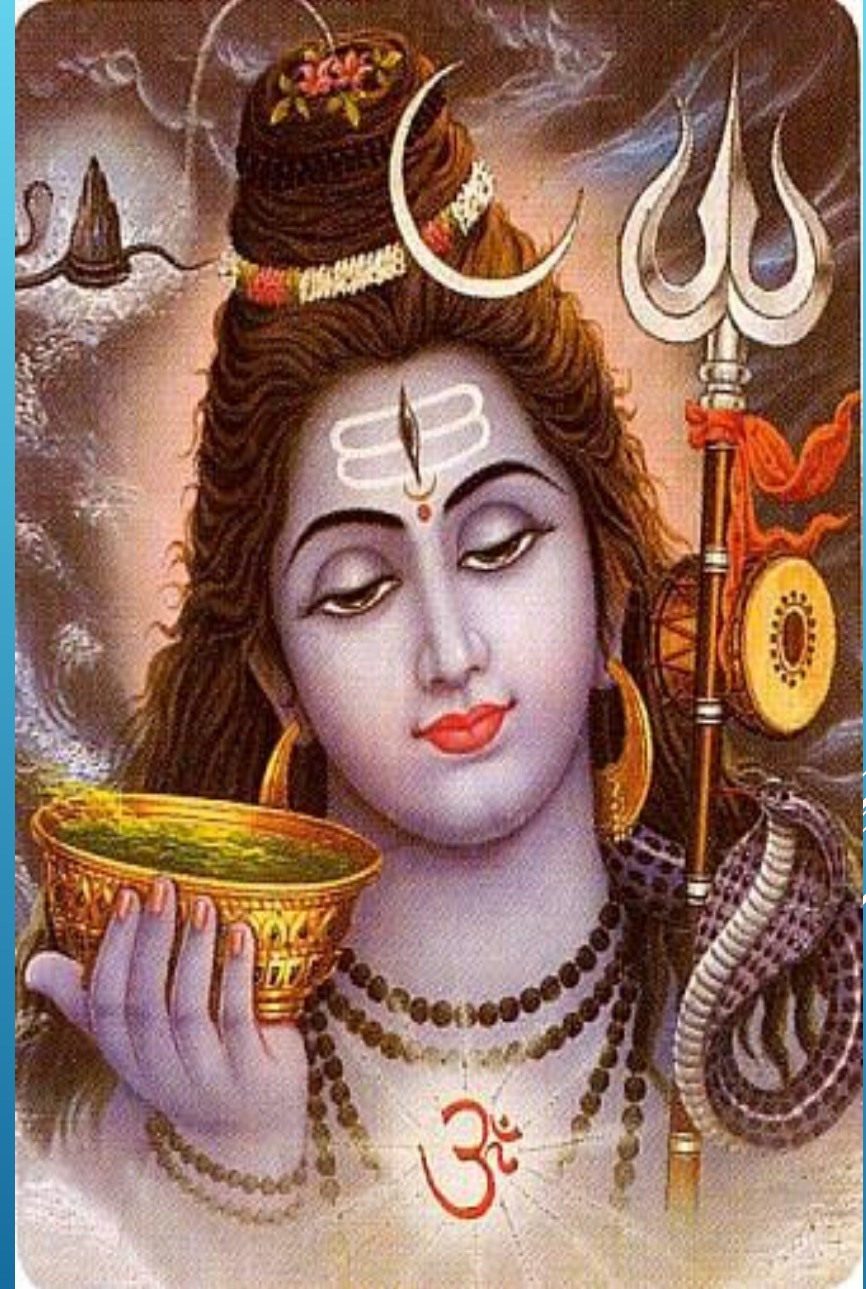
Hindu panteonunda tahrip edici olarak meŒhur olmuŒtur. **Ölümün, tahribin ve hastalığın tanrısı olarak Œöhret bulmuŒtur.**

Alnında iki kaŒının arasında üçüncü bir gözü vardır. Bir Œeyi yok edeceği zaman gözü açıp yok eder.

İki bazen de dört kolludur. Bir elinde üç uçlu mızrağı vardır. Belinde bir kaplan postu sarılıdır. BaŒında, boynunda ve kollarında yılanlar vardır.

ÇeŒitli biçimlerde resmedilir. Dans ederken resmedilmiş hali Œiva Nataraca.

Œiva'nın oğlu GaneŒa'dır.

ŒIVA

Bangalore'de
meditasyon yapan
Œiva Anıtı

© prof. dr. Cengiz batuk

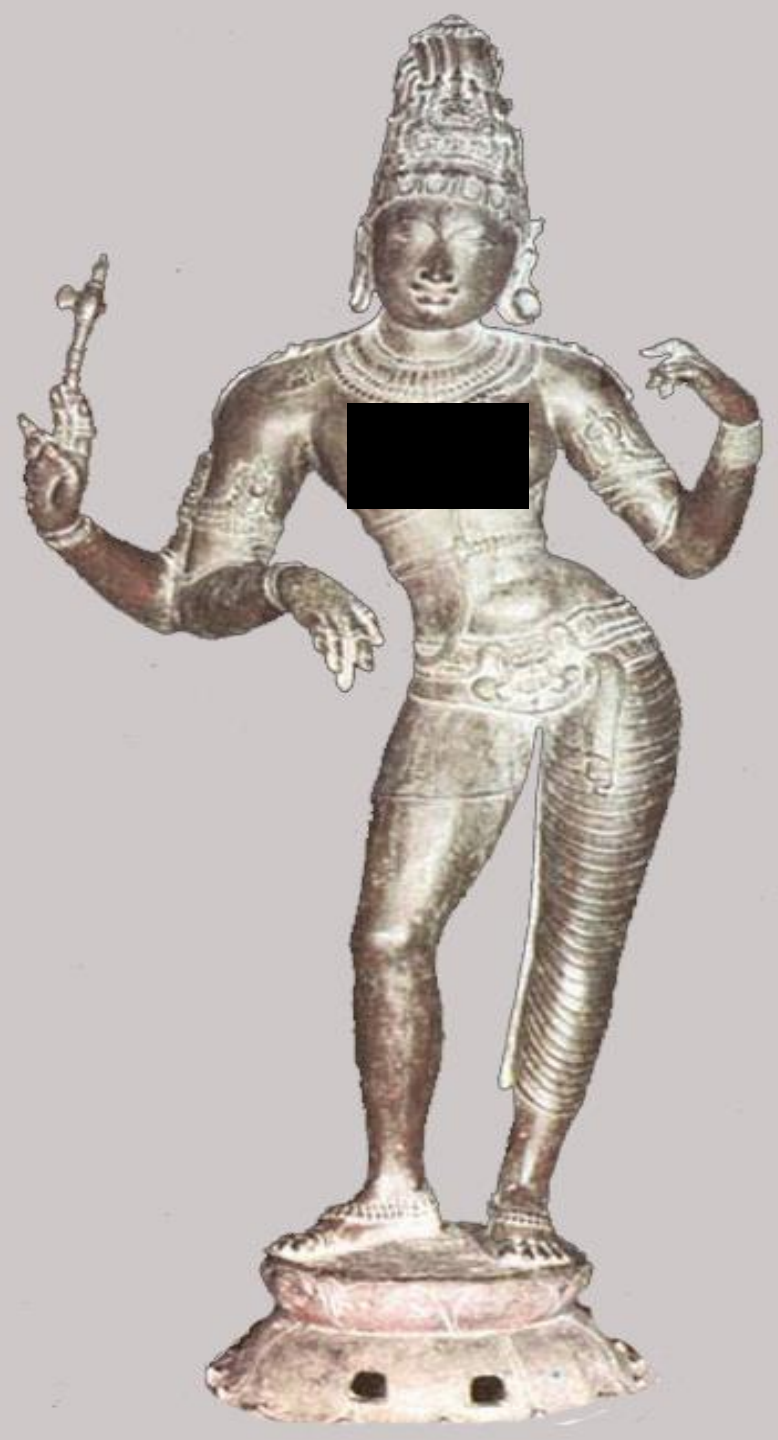
Shiva as Lord of Dance (Shiva Nataraj)
India (Tamil Nadu), Chola period,
ca. late 11th century
Copper alloy

In a symbol, Shiva Nataraj is a br

groom, would have been evolved
under the rule of the Cholas. Shiva's
dance is set within a flaming halo. The
god holds in his upper right hand the
damru (small drum) that made the first
sounds of creation. His upper left hand

rests on his lap, and his lower right hand
is in the Varada mudra (boon-giving
gesture). The snake coiled around his
right wrist is a symbol of his power over
the world of the dead. The snake is also
a symbol of his power over the
mundane world. Shiva's front left hand,
pointing to his raised left knee, signifies
refuge for the troubled soul. The energy
of his dance makes his hair fly to the
sides. The symbols he holds are, through
them, his devotees are able to

ŞİVA

Avatar

Krişna

Tanrıların çok sayıda Avatar'ı vardır.

Örneğın **Krişna** Vişnu'nun 8. ve en önemli avatarıdır.

Ten rengi genellikle mavi veya siyahtır.

İki kolu iki eli vardır ve flüt çalar.

Çok miktarda mücevher takar.

Çok renkli giyinir. Özellikle sarı renk giysiler.

Ayakta flüt çalarken yanında karısı Radha vardır.

DiĞER TANRI VE TANRIÇALAR

- ▶ **Agni**
  - ▶ Tabiatın yaşam gücü
  - ▶ Kurban ve ateş tanrısı
- ▶ **Indra**
  - ▶ Gök ve savaş tanrısı
- ▶ **Varuna**
  - ▶ Kozmik düzenin destekçisi
- ▶ **Sarasvati**
  - ▶ Brahmanın eşi
  - ▶ Bilgi ve hakikat tanrıçası
- ▶ **Lakşimi**
  - ▶ Vişnu'nun eşi
  - ▶ Talih ve güzellik tanrıçası
- ▶ **Kali/Durga**
  - ▶ Şiva'nın eşi
  - ▶ Büyük Anne
  - ▶ Yargı ve ölümün sembolü

Ganeşa

Büyük Kafa - Büyük Düşünmek

İri Kulaklar- Çok duymak

Küçük Ağız - Az Konuş

Küçük Gözler- Konsantrasyon

Fildişi kötülükleri
iteleyen, iyiye yer açan

OMM
ruhsal planın,
Rab'bin Lütfu

Modoka Kurabiyesi
Bağlılığın ödülü

Hortum, adaptasyon
kabiliyetleri

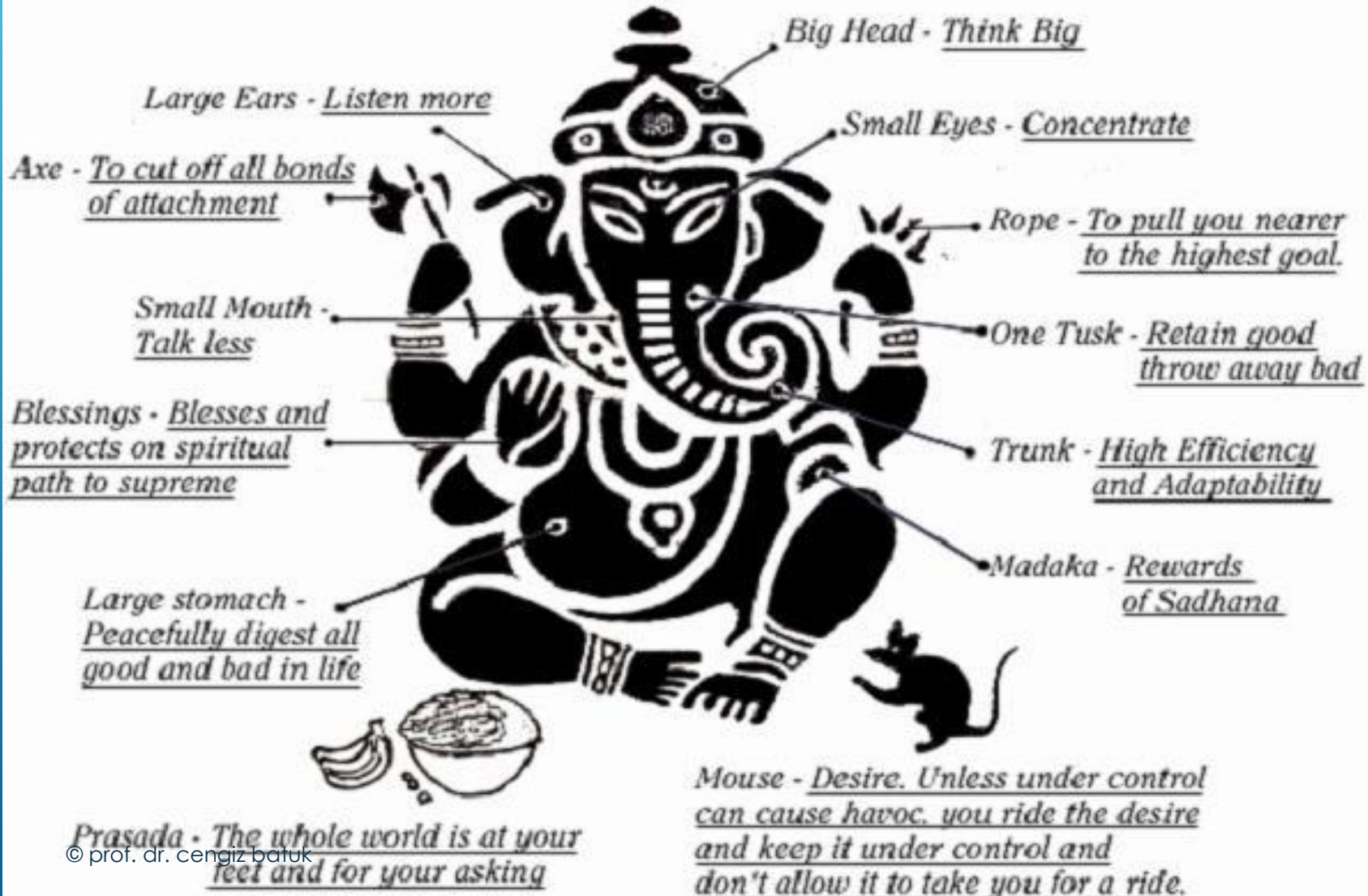
Kocaman Göbek
İyi ve kötü
hazmedebilme

Fare, arzu ve istekler
kemirir, onları sen
yönet ve kontrol
altına al

Kutsanmış
yiyecekler
, herşey
dibinde...

Ganesha Symbolism

© prof. dr. cengiz batuk

Kali

Kali, Savaş, Felaket Ve Öfkeyi Sembolize Eden Bir Tanrıça. Siyah Bir Kadın Olarak Betimlenir. Aynı Zamanda Şiva'nın Eşlerinden Birisi Olarak Da Kabul Edilir Ve Resimlerde Genellikle Şiva'nın Üstünde Ayakta Dururken Tasvir Edilir.

TANRI'NIN FARKLI FORMLARI

KUTSAL METİN

- ▶ Hindu kutsal metinleri temelde **sruti/yazılı** ve **smriti/sözlü** olmak üzere iki gruba ayrılır.
- ▶ **SRUTI: Dinleme** anlamına gelir. Ebedi kutsal bilgiyi temsil eden yazılar için kullanılmaktadır.
- ▶ Hindu inancına göre bu kutsal yazılar adına *rişhis denen Kahinlere vahyedilmiş ve din adamı olan Brahminler vasıtasıyla da nesilden nesile nakledilerek gelmişlerdir.*
- ▶ Bu kategoride yer alan en önemli kutsal yazılar **Vedalar, Brahmanalar, Aranyaka** ve **Upanişadlar** adlı metinlerdir.

KUTSAL METİNLERİ

- ▶ **Vedalar:** “İlahi Bilgi” anlamına gelen Sanskritçe Veda terimi bilmek kökünden türeyen bir isim olup “**İlahi veya Kutsal Bilgi**” anlamına gelir. Vedalar, Hinduizmin temelini oluşturan kutsal metinlerdir. MÖ. 2000/1500-800 yıllarında derlenmiş olduğu kabul edilen Vedalar dört temel kitaptan oluşmaktadır
  - ▶ **Rig-Veda:** Büyük çoğunluğu ya tek bir ilaha ya da bir grup ilahlara yönelik dua ve övgü ifadelerinden oluşan yaklaşık 1000 kadar ilahiden oluşmaktadır.
  - ▶ **Sama-Veda:** Rig-Veda'dan alınan ritmik/müzikal melodilerden oluşur.
  - ▶ **Yajur-Veda:** Rig-Vedadadan alınan bazı ifadeler yanında kurban ibadetiyle ilgili nesir şeklinde orijinal pasajlardan oluşmaktadır.
  - ▶ **Atharva-Veda:** Tılsım, büyü ve sihirli sözlerle krala ait görevlerden bahseden pasajlardan meydana gelmektedir.

KUTSAL METİNLERİ

- ▶ **Brahmanalar** : **Hindu Talmudu** olarak da adlandırılan Brahmanalar, Vedalarda bildirilen kurban törenlerini izah ve tefsir eden nesir tarzındaki kutsal yazılardan oluşmaktadır.
  - ▶ Bu kitaplar, kurban ibadetinden sorumlu olan Brahmanlar denen din adamı sınıfına kurban sunumlarını nasıl yerine getirecekleri konusunda yol göstermek için yazıldığından bu adı almışlardır.
  - ▶ Brahmanalarda kurbanla ilgili bilgiler yanında Hint alt kıtasının geçmişi, eski gelenekleri ve felsefi sistemleri hakkında da bilgiler bulunmaktadır.
  - ▶ Bu kitapların derlenme tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte MÖ. 1000-500 yılları arasında derlendikleri tahmin edilmektedir.

Kutsal Metinleri

- ▶ **Aranyakalar** : **Orman Kitabı** veya kitapları anlamına gelen ve Brahmanalara ilave olarak oluşturulan bu kutsal metin, kırsalda toplumdandan izole bir şekilde yaşamak için normal yaşamından ayrılan ve bundan dolayı da kurban ritüellerini artık uygulayamayacak duruma gelen dinsel mistikler içindir. Muhteva olarak gizemli/esrarengiz bir yapıda olan bu metinler genel olarak insan tabiatının ve kâinatın deruni boyutuyla ilgilidir.
- ▶ **Upanişadlar** : Aranyakaların sonuna eklenen bir dizi yazıdan oluşan Upanişadlar Hinduizm'in temel felsefi yapısını ihtiva etmektedir. Bu metinler "**kutsal bilginin zirvesi**" (**vedanta**) olarak **görölmektedir**.
- ▶ Özellikle ayinsel/törensiz olmayan bir din tipi arayan ve öz-bilinçlilik vasıtasıyla eşyanın tekliğine vakıf olmak isteyen Hindular için son derece önemlidir.
- ▶ Bu metinler farklı kişiler tarafından derlendiğinden Gerçeklikle ilgili tutarlı ve mantıksal görüşler sunmazlar. MÖ. 600-200 yılları arasında derlendiği varsayılmaktadır.

Kutsal Metinleri

- ▶ **SMRITI**: **Hafıza** anlamına gelir. Bunlar Hindu geleneğini temsil eden kutsal yazıları ifade ederler.
- ▶ Hindu inancına göre toplumun bilgi birikimi hatırlanır ve nesilden nesile nakledilerek kutsal bir gelenek halini alır.
- ▶ Smriti kategorisinde yer alan kutsal yazılar **kaynağı bakımından beşeri olan ve hikâye, destan, efsane veya kanunname tarzında yazılan metinlerden oluşmaktadır**. Bunların başında **Destanlar, Manu Kanunnamesi ve Purunas** adlı metinler gelmektedir.

BRAHMAN – ATMAN DOKTRİNİ

- ▶ Rituel ağırlıklı Vedalar inancı tedrici olarak Brahman-Atman doktrinin ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir
- ▶ Bu doktrin, **tanımlanamazı** ve **Aşkın Varlığı** tanımlamaya çalıştığı için anlaşılması zordur.
- ▶ **Brahman**, uzayı/boşluğu, zamanı ve nedenselliği aşkınlaştıran **Mutlak Gerçeklik** tir. **O, tüm kâinata nüfuz eder ancak yine de onun ötesinde kalır.** Yani bu güç, kendinin bizzat mahluk olması yanında **aynı zamanda tüm mahlukatın/yaratılışın gizemli kaynağıdır.** Buna göre Brahman bir bireyin, arının, kuşun veya bir kayanın dahili varlığı yani ruhu olduğu kadar tüm dış dünyadır.

BRAHMAN – ATMAN DOKTRİNİ

- ▶ **Atman** ise bir beşerin, benin, canlı ya da cansız tüm varlıkların içindeki (görünmez olan) güçtür. **Bu şekliyle Atman aynı zamanda Brahman'** dir.
- ▶ Upanişadların Hindu geleneğine en önemli katkısı **Brahman-Atman ikilisinin aşkın birliği** fikridir.
- ▶ Buna göre **Hindular insanoğlunun tanrının imajında değil, bizzat tanrı yani ilahi olarak yaratıldığına inanırlar.** Evren, insanoğlu da dahil olmak üzere tüm içindekilerle birlikte Mutlak Varlıktan ayrı ve bağımsız bir şey değil, **bizzat Mutlak Varlığın kendisidir.**
- ▶ **Buna göre özne-yüklem veya ben-sen yok biz vardır. Mutlak Varlık yukarılarda veya ötelerde değil, bizzat bizim içimizdedir.** Bu nedenle eşyanın ilk prensibi dış dünyada değil, kişinin kendi içinde aranmalıdır. Böylece kişinin gerçek benliği ile Mutlak Evrensel benlik bir ve özdeştir.

© prof. dr. cengiz batuk

Bhagavd Gita'dan bölümler okuyan bir guru
(mürşit/hoca)

İneklere Saygı
Vedalara kadar geri
gitmektedir.

Hatırlanamayacak
kadar eski zamanlardan beri
Hindular vejeteryandırlar

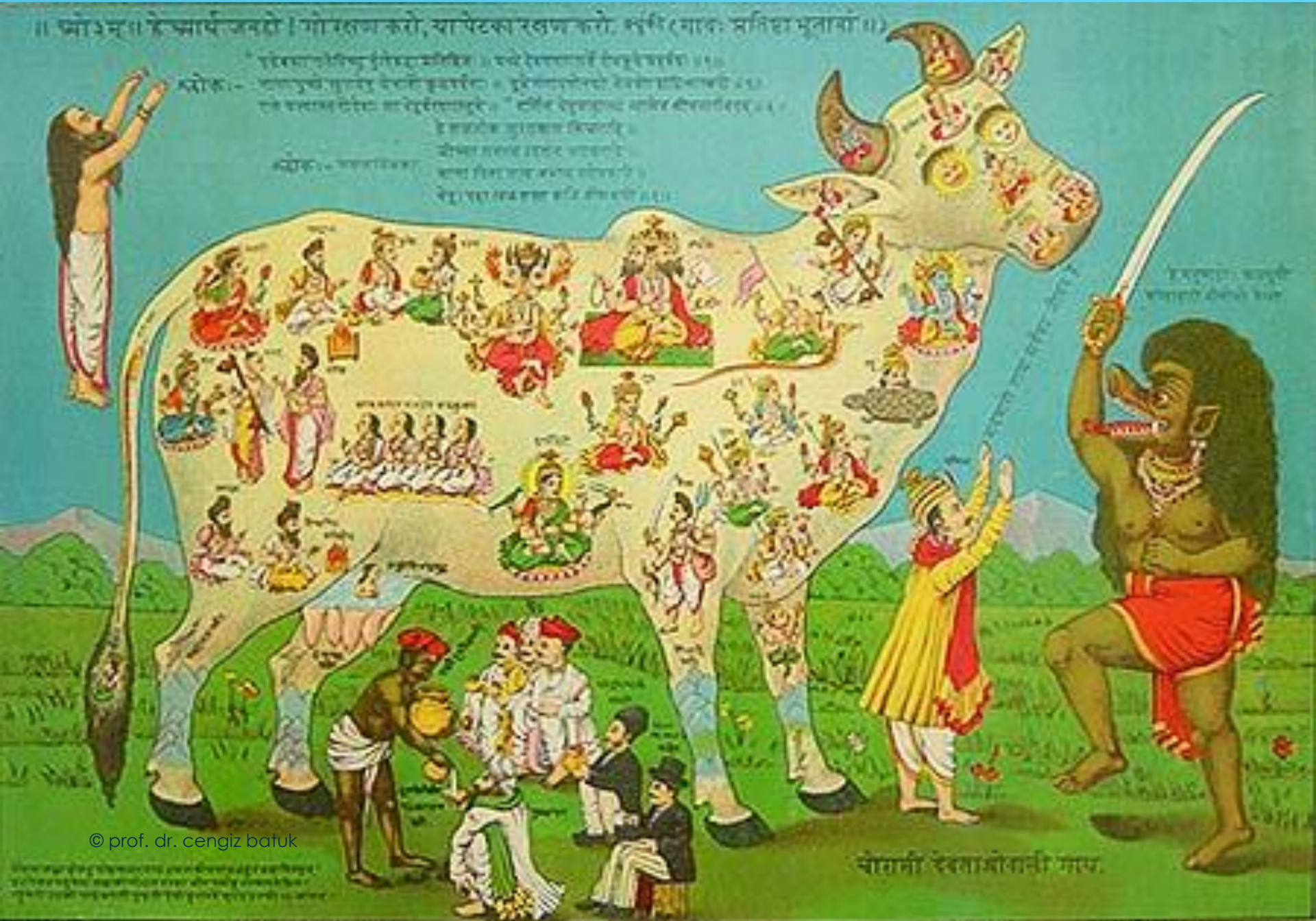
Fakat Antik Ariler
(Aryalar) kesinlikle
İnek eti yerlerdi.

Vedalarda erkek çocuk
sahibi olmak isteyen bir çiftte
dana ve sığır etini pirinç ve
manda sütüyle birlikte yemesi
tavsiye edildiği (VI.4.18) ifade
edilmektedir.

İNEKLERE SAYGI

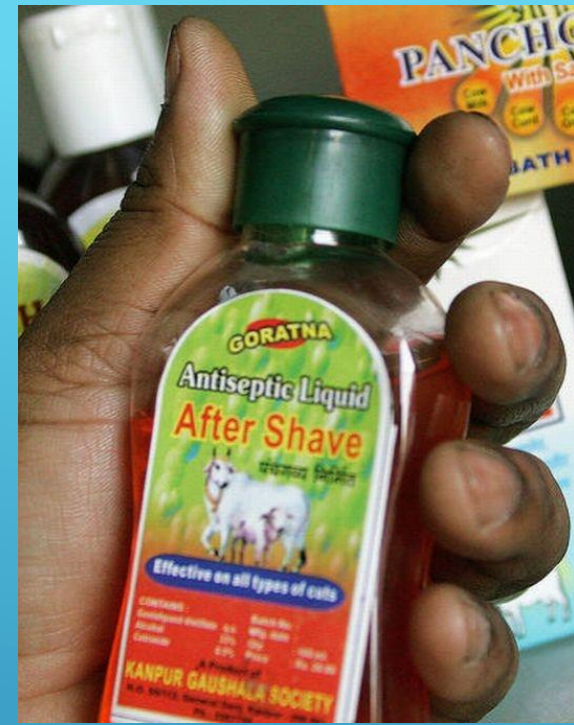
- ▶ **Doğurganlık, refah ve bereketin** sembolü olarak kabul edilir.
- ▶ İneklerin özgürce dolaştığı yerden yağmurun ve bereketin eksilmeyeceğine inanılır.
- ▶ İnek tüm insanlığı besleyen dolayısıyla **insanlığın annesi olarak kabul edilir.**
- ▶ Ulusal bir semboldür.
- ▶ Gandhi “**İneği Hint ulusunun annesi olarak**” nitelendirir. “ben ona tazimde bulunuyorum ve bütün dünyaya karşı ona tazimi savunuyorum.” “**Hinduizmin merkezindeki hakikat ineği korumaktır.**”

► Müslümanların ineği kurban etmesini gösteren bir çizim (1912)

İNEKLERE SAYGI

- ▶ “İkinci Dünya Savaşı süresince Hindistan’da (Kalkuta) görev yapan Amerikalılara trafikte karşılaşılabilecekleri durumlarla ilgili ders verilirken şayet ani bir durumda: zorunlu olarak insan ya da ineğe çarpma durumunda kalırsalar insana çarpmaları ve bir polis istasyonuna ulaşana kadar hiç durmadan gitmeleri öğretilirdi.” Robert Trumbull, *New York Times* muhabiri.
- ▶ İngiltere’de “deli dana” (BSE) hastalığı çıktığında ve yüzbinlerce inek öldürülüp yakıldığında Hindular dehşete kapıldılar.
- ▶ Hindular “deli dana” hastalığına yakalanan ineklerin öldürülmek yerine gemilere bindirilerek Hindistan’a gönderilmelerini isterler.

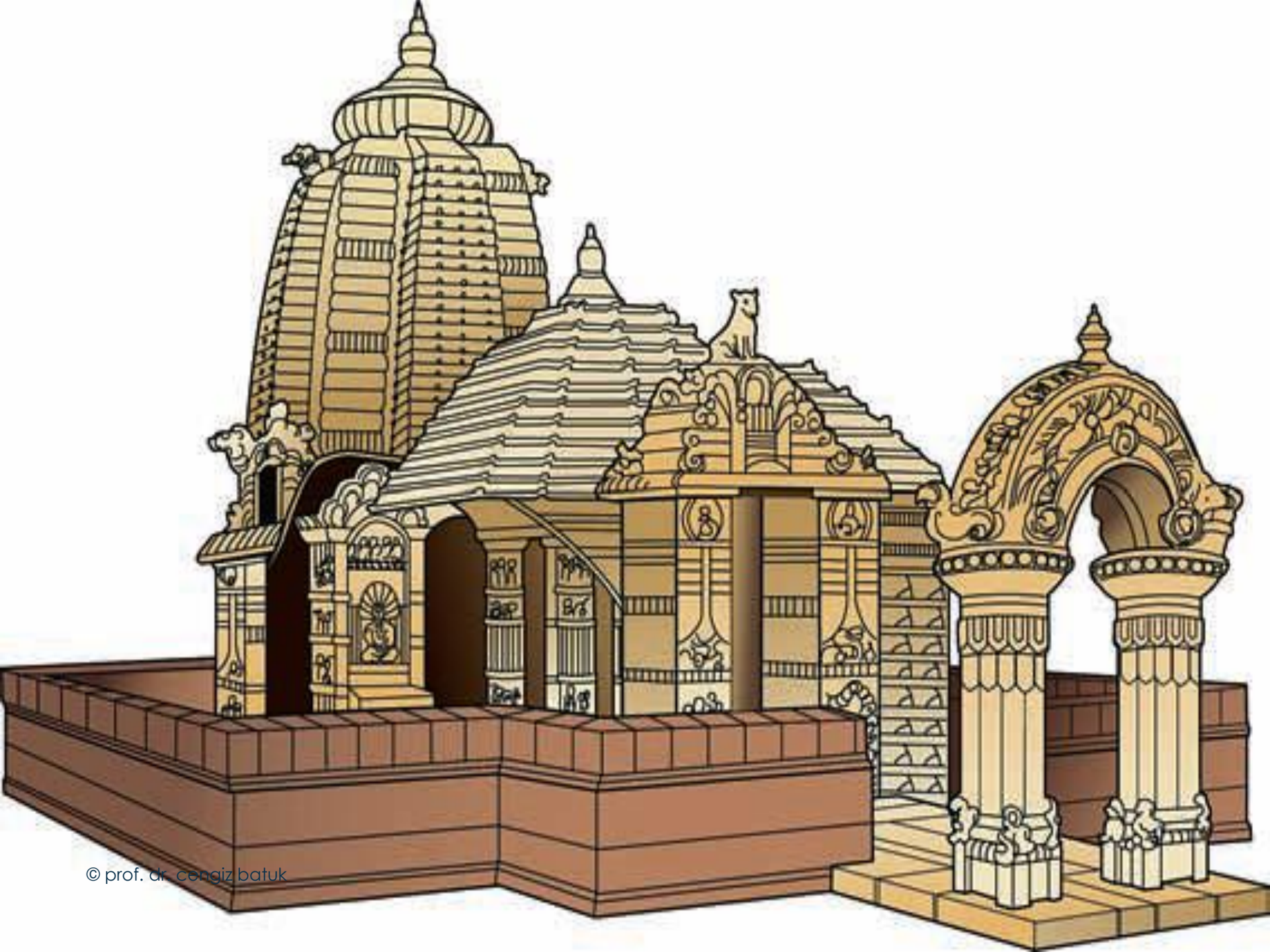
İneğin Herşeyi Kutsal ve Değerli

© prof. dr. cengiz batuk

MABED / TAPINAK (MANDİRA)

- ▶ **Hindu mabedi için farklı isimler kullanılır. *Mandira*** (Bekleme Yeri); *Prasada* (Lütuf Yeri) ve *devalaya* (Tanrı'nın Evi).
- ▶ Hindu mabedi için en popüler terim ***mandira*** (ya da ***mandir***) dir.
- ▶ Mandira'nın tanrıların yeryüzündeki ikametgahı olduğuna ve tanrıların burada kendi bağlılarını beklediklerine inanılır.
- ▶ ***Mandira*** Hinduların kültürel, sosyal ve dini hayatının merkezinde yer alır.
- ▶ Tapınaklar genellikle bir tanrıya adanır ve onun **adıyla** anılır.

İBADET

- ▶ Hinduizmde **ibadet bireysel** bir faaliyettir. Bununla birlikte tapınaklarda görevli brahminlerin öncülüğünde okunan ilahilerle de bir takım ibadetler yapılır.
- ▶ **Brahmin** (din adamı), **kşatriya** (yönetici) ve **vaisya** (esnaf) sınıfında olanlar **sabah, öğlen ve akşam olmak üzere günde (3) üç kez ibadet ederler.**
- ▶ **Sabah duası okunur, sabah banyosu yapılır, saçlar toplanır bu evdeki bir oda da ya da Ganj kenarında gerçekleştirilir.**
- ▶ **Upanayana:** İlk üç kasta olanlarda erkek çocukların dine giriş töreni düzenlenir. Bu törende adaya **asalet ipliği** takılır.
- ▶ **Evlilik töreni önemlidir ve uzun sürer.**
- ▶ Cenaze de evlilik kadar önemlidir. Cesetler yakılır.

HAC YA DA KUTSAL MEKANLARI ZİYARET

- ▶ **Hac mekanı** kuzey Hindistan'daki **Varanasi** şehrinde bulunan **Ganj nehridir**.
- ▶ Bunun dışında **dini açıdan önemli mekanlar ziyaret** edilir.
- ▶ Ziyaretlerin amacı dini sorumluluğu yerine getirerek sevap kazanmak, nihai kurtuluşu gerçekleştirmek, günahları affettirmek, büyüklerin hayır dualarını almak, öfkeli tanrı ve tanrıçaları sakinleştirmek, hastalık ve şanssızlıktan kurtulmak vb.

OM

- ▶ **Om**, Hinduizm'de dinsel ya da mistik etkisi olduğuna inanılan sözcüklerin (*mantra*) en kutsalı sayılan hece.
- ▶ Sanskritçede **birlikte o sesini veren a ve u ünlüleriyle m sesinden oluşur.**
- ▶ Bu üç ses **yeryüzü, gökyüzü ve gök katlarından oluşan üç dünyayı;**
- ▶ **Brahma, Vişnu ve Şiva**'dan oluşan üç büyük Hindu tanrısını;
- ▶ **Rig, Yacur ve Sama** adlı üç kutsal Veda metnini simgeler.

Böylece **Om hecesi gizemli biçimde bütün evrenin özünü temsil eder.** Hindu ayinlerinde dua, ilahi ve meditasyonların başında ve sonunda söylenir. Belli bir kurala bağlı olmaksızın Budist ve Caynist ayinlerinde de kullanılır.

YOGA VE MEDİTASYON

► **Meditasyon**, "*derin düşünme*" anlamına gelmekte olan bir terim olup, sözlüklerde, "*kişinin iç huzuru, sükûnet, değişik şuur halleri elde etmesine ve öz varlığına ulaşmasına olanak veren, zihnini denetleme teknikleri ve deneyimlerine verilen ad*" olarak tanımlanır.

- **Sakin oturma** teknikleriyle uygulanan **pasif (sadece zihinsel anlamda) olan meditasyon teknikleri**
- **Sesli konuşmalar** ve **müzik** eşliğinde dikkati toplamayı sağlayan, bedensel hareketlerle yapılan **aktif meditasyon teknikleri**

YOGA VE MEDİTASYON

- ▶ **Yoga** fiziksel ve zihinsel disiplinleri tarif etmek için kullanılan bir kelimedir. Sanskritçe *yoga* kelimesi pek çok anlama sahiptir; "kontrol etmek", "boyunduruk altına almak" veya "birleştirmek" anlamına gelen Sanskrit "*yuj*" kelimesinden türemiştir. "Kavuşma", "biraraya gelme", "birlik", "karşılaşma" ve "yöntem" olarak çevrilebilir.
- ▶ Disiplin anlamına gelen *yoga* iki farklı anlamda kullanılmaktadır. Batı'da yaygın olarak kullanılan anlamına göre *yoga* ya tamamıyla manevi/ruhsal amaçlar için ya da manevi olduğu kadar maksimum fiziki ve zihni olgunluğa ulaşmak için yapılan fiziki, zihni ve psikolojik alıştırmalar bütünüdür.
- ▶ Hinduizm'de bedensel ve zihni olarak kişiyi/beni eğiterek onun Brahman-Atman tekliğinin farkına varmasını ve böylece yeniden doğum ve ölümler girdabından kurtulmasını sağlayan alıştırmalar *yoga* sistemini oluşturmaktadır. Bu sistem temel olarak kişinin zihni ve fiziki olarak hiçbir şekilde ayartılmayacak saf bir bilince ulaşmasını hedeflemektedir.
- ▶ *Yoga* uygulayan veya *yoga* felsefesini takip eden kişiye *yogi* ya da *yogini* adı verilir.

YOGA TREE

© prof. dr. cengiz batuk

YOGA'NIN SEKİZ BÖLÜMÜ

- ▶ Yama (Beş "geri çekilme"): zarar vermeme, doğruluk, çalmama, tinsel zevkleri kontrol etme, istifçilik yapmama
- ▶ Niyama (Beş "gözlem"): Arı olma, halinden memnun olma, ateşli istek, okuma, hatırlama
- ▶ Asana: kelime anlamı "oturma yeri", Patanjali'nin Yoga Sutra'larında meditasyonda kullanılan oturma duruşunu ifade etmektedir.
- ▶ Pranayama ("Nefesi askıya alma"): *Prāna*, nefes, "āyāma", durdurmak demektir. Ayrıca, yaşam gücünün kontrolü olarak da yorumlanabilir.
- ▶ Pratyahara ("Tecrit"): Dış nesnelere duyu organlarını geri çekmedir.
- ▶ Dharana ("Konsantrasyon"): Dikkati tek bir nesne üzerine odaklamadır.
- ▶ Dhyana ("Meditasyon"): Meditasyon nesnesinin doğası üzerine yoğun tefekkürdür.
- ▶ Samādhi ("Özgürleşme"): Meditasyon nesnesi ile şuurun birleşmesidir.

YOGA TEMEL DURUŐLAR

- ▶ **Oturma pozisyonu (sukhasana):** Eller dizlerin üzerinde sırt dik olacak şekilde bađdaŐ kurulum oturulur. Doğru nefes alıp vermenizi ve vücudunuzu tanımanızı saçlar.

Köpek ve kedi: Bu pozisyon omuriliğin esnekliğini arttırmak içindir. Birbirini takip eden iki pozisyonudur. Eller ve dizler yerde kalacak şekilde sırt içe ve dışı doğru yavaŐça hareket ettirilir.

Dağ duruŐu (tadasana): Doğru duruŐu ve dengeyi saçlar. Ayakta, dik durarak yapılan bir duruŐtur. Ayaklar kapalı olacak şekilde bir çok esneme hareketlerinden oluşmaktadır.

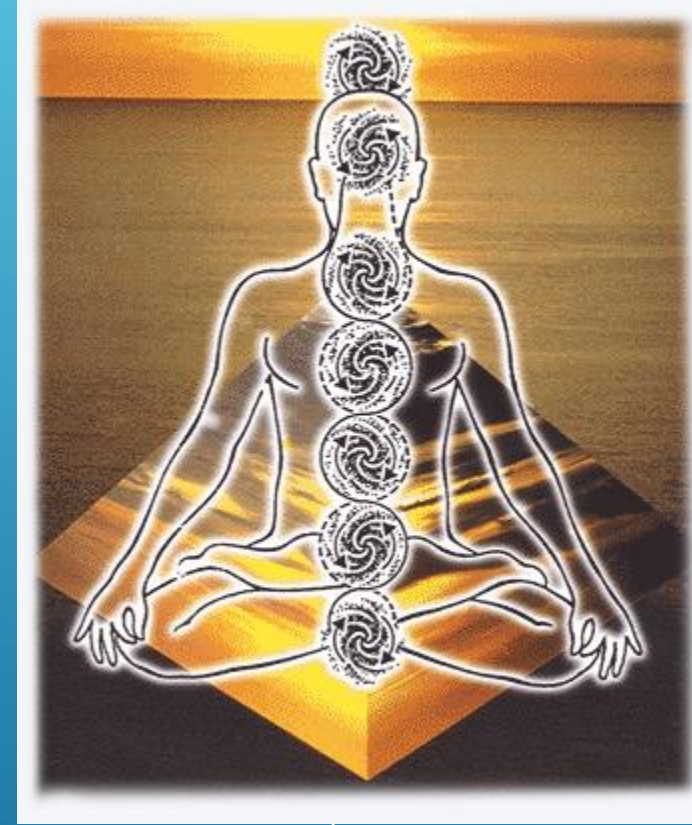
Öne uzanma ve esneme (uttanasana): Sırtın ve bacakların esnemesini, boynun ve kalbin rahatlamasını, vücudun ve aklın nefes almasını saçlar. Değişik pozisyonlardan oluşmaktadır.

Üçgen duruŐu (trikonasana): Sırtı esnetmeye ve gövdenin açılmasına yarar. Dengeyi ve konsantrasyonu artırır.

SavaŐçı duruŐu (virabhadrasana): Bacakları ve kolları güçlendirir. Dengeyi ve konsantrasyonu artırır ve kendine güveni saçlar.

Kobra duruŐu (bhujangasana): Sırtın esnetilmesini saçlar. Kolları ve sırtı güçlendirir ve göğüs kafesini açar.

Ceset pozisyonu (savasana): Vücudu ve zihni dinlendirip tazeler. Stres ve gerginliği ortadan kaldırır.

1. Pranayama

2. Ardha-Chandrasana Pada Hastasana

3. Uktanasa

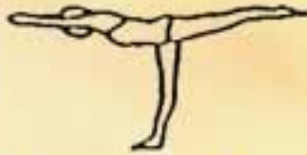
4. Garuasana

5. Dandayanama-janushirasana

6. Dandayamana-Dhanurasana

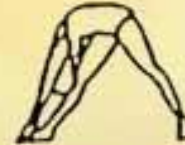
7. Tuladanasana

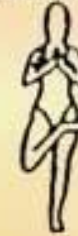
8. Dandayamanabibhaktapada-paschimotthanasana

9. Trikanasana

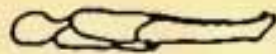
10. Dandayamanabibhaktapada-janushirasana

12. Padangustasana

11. Tadasana

13. Savasana

14. Pavanmuktasana

15. Sit Up

16. Bhujangasana

17. Salabhasana

18. Poorna-salabhasana

19. Dhanurasana

20. Supta-Vajrasana

21. Ardha-Kurmasana

22. Ustrasana

23. Sasangasana

24. Janushirasana With Paschimotthanasana

25. Final Spinal

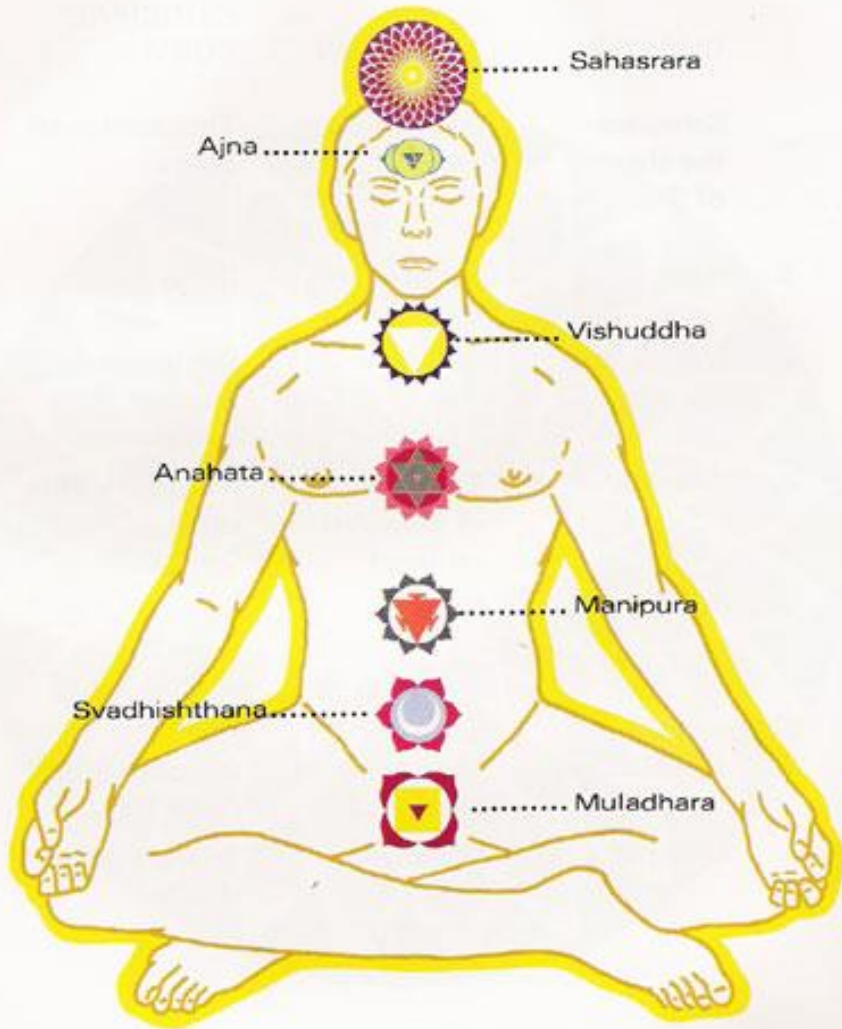
26. Kapalaeate

MEDİTASYON YÖNTEMLERİ

- ▶ **1-Konsantrasyon yöntemi:** Dikkatin tek bir noktada toplanmasına dayanır. Zihnin konsantre olduğu bu nokta, soyut bir düşünce, bir mandala, bir yantra (bir geometrik biçim), bir koan (bilmecemsi Zen soruları), bir mantra (bir ses, sözcük, cümle veya şarkı), bir mum alevi, solunum kontrolü veya bir başka şey olabilir.
- ▶ Konsantre olunan şey hangi düşünce ya da hangi konuya, dış uyarılardan etkilenmemeyi becererek ve zihne girmeye çalışan konu-dışı fikirleri geri göndererek o konu üzerinde derin ve ayrıntılı bir biçimde ve zorlanmadan düşünmek söz konusudur.
- ▶ Bununla birlikte konuyla ilgili bilinmesi gerekli noktalar varsa, bunların zihinde biçimlenmesine izin verilir. Bu şekilde, tek konudan ilham alınarak yeni şeyler öğrenilebilir.
- ▶ Düşünce kendi konusunun dışına kaçmak eğilimini gösterir göstermez, derhal müdahale edilerek, sükunetle, ilk konuya yeniden dönlür. Esas olan, konuyla ilgili yeni sezgileri alabilmektir, henüz bilinmeyen hakikat ve kavramların zihin alanında yer bulabilmelerini sağlamaktır.

MEDİTASYON YÖNTEMLERİ

- ▶ Meditasyon sırasında gözlerin kapalı bulunmasının daha iyi sonuç verdiği bilinmektedir. Bir ses, bir sözcük, bir cümle veya bir şarkı biçimindeki mantraların tekrarının, özellikle meditasyonun sürekliliğini sağlayan monoton bir uyarın olması bakımından yararı bulunmaktadır.
- ▶ Ayrıca, kimilerine göre, bazı mantralar ses titreşimleri yoluyla yaratılan birtakım tesirlerle de meditasyoncuya yararlı olmaktadır.
- ▶ Mantralar dinlere göre ve bir üstadın öğrencisi hakkındaki kişisel belirlemelerine göre değişirler.
- ▶ Meditasyoncu, düşünürken aklına başka şeyler gelirse, sükunetle mantrasını tekrar eder ve ana konuya geri döner. Kısaca, meditasyonda mantra bir anahtar gibi kullanılır.
- ▶ 2- "Bilinç ayrışması" olarak adlandırılan ikinci yöntem ise, ne olup bittiğini tarafsız bir gözlemlerle izleme yöntemi olarak açıklanabilir. Bu yöntemin en tanınmış şekli Zen'deki shikantaza denilen bir zazen uygulamasıdır. Kelime olarak "sadece oturma" anlamına gelen shikantaza, uygulayıcının dikkatini her hangi bir nesneye yönlendirmediği, nesnesiz bir meditasyondur. Daha önce elde edilen konsantrasyon gücü, şu anda meydana gelen tüm olguların tam olarak farkında olmak için kullanılır.

BOBHI PALLANKA (THE PLACE OF ENLIGHTENMENT)
PRINCE SIDDHARTHA ATTAINED BODHIHIMMO (FULL ENLIGHTENMENT) IN THE YEAR 625 B.C. ON THE VAISAKHA FULL MOON DAY SITTING UNDER THIS PEEPUL (BO) TREE.
THE VAJRA SANA OR THE DIAMOND STONE, WHICH IS UNDER THIS BOBHI TREE IS THE CENTRAL PLACE OF WORSHIP.

